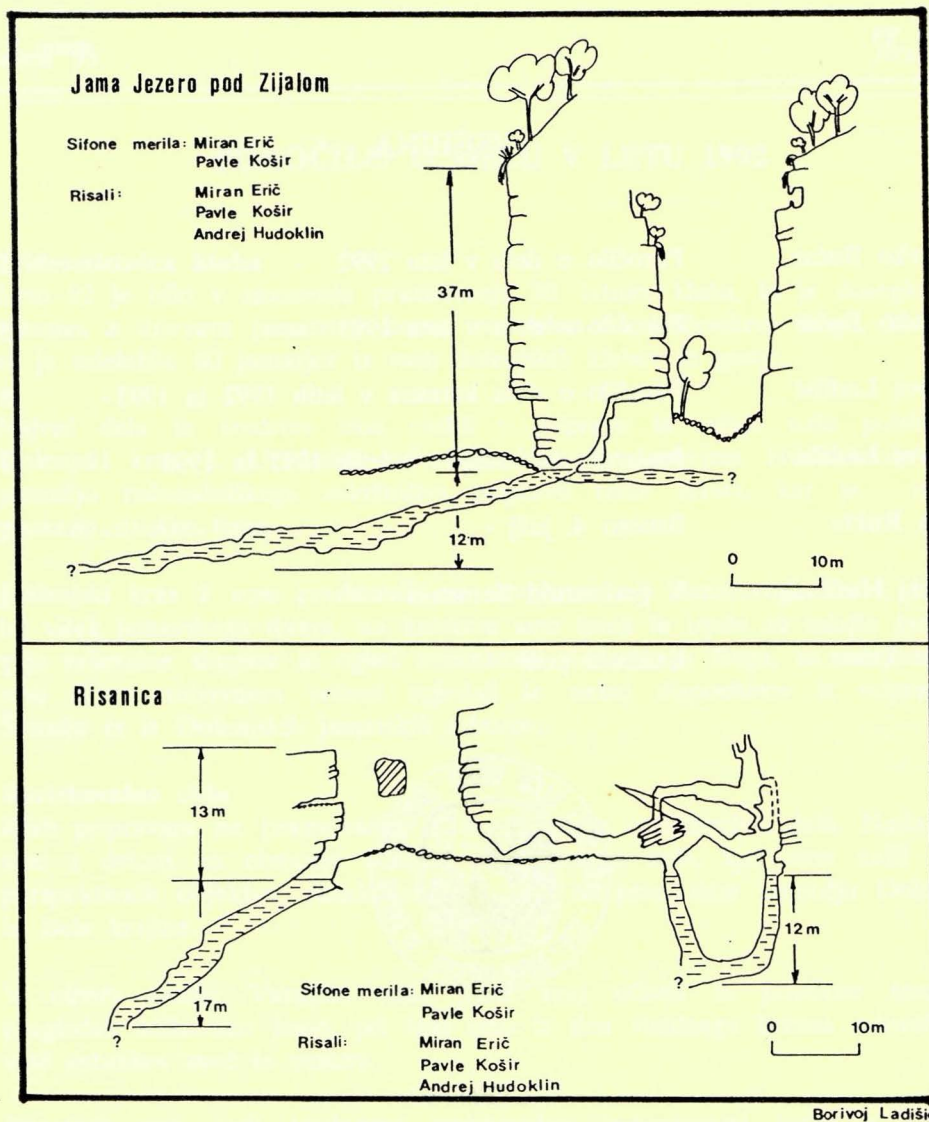




# dolenjski kras

# BILTEN '93

jamarski klub novo mesto

## VSEBINA

|                 |                                               |   |   |   |    |
|-----------------|-----------------------------------------------|---|---|---|----|
| Zdravko Bučar   | Poročilo o delu v letu 1992                   | - | - | - | 3  |
| Zdravko Bučar   | Poročilo o delu v letu 1993                   | - | - | - | 5  |
| Borivoj Ladišić | Poročilo o delu katastra v letih 1992 in 1993 | - |   |   | 8  |
| Borivoj Ladišić | Jamarske ekskurzije v letih 1992 in 1993      | - |   |   | 11 |
| Miha Rukše      | Brezno 4. julij                               | - | - | - | 13 |
| Andrej Hudoklin | V podzemski Temenici                          | - | - | - | 15 |
| Tanja Luzar     | Kaninski podi                                 | - | - | - | 17 |



## BILTEN '93

Izdal in založil Jamarski klub Novo mesto

Uredila in izvedla  
Andrej Hudoklin in Marko Pršina

Letnik: V  
Naklada: 60 izvodov

Novo mesto, februar 1994

## POROČILO O DELU V LETU 1992

### **Tridesetletnica kluba**

Leto 92 je bilo v znamenju praznovanja 30. letnice kluba, ki je doseglo svoj vrhunec z dnevom jamarstva konec novembra na Kočevskem Rogu, katerega se je udeležilo 60 jamarjev iz vseh dolenjskih klubov in gostje.

Največ dela in sredstev smo vložili v pripravo in izdajo naše publikacije Dolenjski kras 3. Uredniški odbor na čelu z Andrejem Hudoklinom je s pomočjo računalniškega založništva pripravil filme teksta, kar je močno pocenilo stroške tiska.

Dolenjski kras 3 smo predstavili na slavnostni seji Jamarskega kluba, kar je bil višek jamarskega dneva, na katerem smo imeli še izpite za mlajše jamarje, vajo reševalne skupine in ogled zanimivosti Kočevskega Roga, za zaključek pa smo si na zabavnem večeru ogledali še nekaj diapozitivov iz odprave v Španijo in iz Dolenjskih jamarskih taborov.

### **Raziskovalno delo**

Klub pripravam na praznovanje ni zamrlo naše raziskovalno delo. Nadaljevali smo z delom na območju Radohe in Travnega dola, kjer smo našli nekaj perspektivnih objektov, raziskovali smo tudi na preostalem območju Dolenjske in Bele krajine.

V okviru akcije Varujmo naše jame smo očistili in ponovno temeljito pregledali Mihovško jamo, pri tem smo iz dna vhodnega brezna odnesli par vreč ostankov sveč in vencev.

Pripravili smo tudi trodnevni raziskovalno izobraževalni tabor v Gabrju, katerega se je udeležilo nekaj nadebudnih jamarjev. Spoznali so osnove vrvene tehnike ter izvedeli marsikaj o opremi in o kraškem podzemlju. V okviru tabora smo peljali dve skupini udeležencev mladinskega raziskovalnega tabora Krka 92 v Gabrsko jamo, ena skupina pa je obiskala jamo Hrušica.

Obiskali smo kranjske jamarje in sodelovali pri raziskovanju Brezna na Leški planini, kjer smo našli potencialno nadaljevanje.

### **Propaganda**

Ob občnem zboru smo izdali Bilten 91 in nekaj dni za tem ob izidu knjige Bogdana Kladnika organizirali diaprojekcijo v Domu kulture v Novem mestu. Za popularizacijo jamarstva smo pripravili tudi nekaj predavanj z diapozitivi po osnovnih šolah in vodil osnovnošolske skupine po lažje dostopnih jamah.

Za popularizacijo jamarstva smo objavili nekaj poljudnih člankov in prispevali poročila v periodični tisk. Dva naša člana sta sodelovala s tremi članki v 34. letniku Naših jam, vključili smo se tudi v snemanje ekološkega filma o reki Krki, kjer smo nastopili v nekaj začetnih kadrih.

### **Reševanje**

Reševalna skupina je uspešno izpolnila zastavljene naloge in opravila eno vajo reševanja iz jame in učni dan s poudarkom na zvezah.

### **Splošne aktivnosti**

Klubske prostore v Žabji vasi smo uspešno nadomestili z novim prostorom v gasilskem domu v Ločni v Novem mestu. Prostor imamo na razpolago brezplačno za nedoločen čas, hkrati pa lahko uporabljamo tudi sejno sobo za sestanke klubskih organov.

Z delom v Revozu pri zamenjavi žarnic in čiščenju visokih delov smo pridobili nekaj sredstev, ki jih zbiramo za nakup novega klubskega vozila, saj se staro ne more več usposobiti za varno vožnjo.

Po mrtvilu v letu 1991 smo v letu 1992 pridobili tri nove zagnane člane, kar je skupaj z novim klubskim prostorom lahko dober zagon za delo kluba.

Predsednik: Zdravko Bučar

## POROČILO O DELU V LETU 1993

Minulo leto je za klub pomenilo nadaljevanje intenzivnega raziskovalnega dela, ki je bilo tokrat pretežno v rokah zavzetih članov iz Gabrja in Rateža. Skoraj vsaka nedelja je pomenila odhod ekipe v bližnje ali nekoliko oddaljene jame. Prazniki in počitnice pa so nas vodili na Kanin ali v Kočevko Reko. Poleg tega smo obnavljali znanja iz jamarskega reševanja in merjenja ter risanja jam.

### Raziskovalna dejavnost

V letu 93 smo nadaljevali z raziskavmi na območju Travnega dola in se kasneje preselili na drugo stran doline - na pobočja Mirne gore kjer smo v bližini Kleča našli, odprli in raziskali v zadnjem času najpomembnejše brezno (4. julij) z zahtevnimi 140 m globine. Raziskovali smo tudi na Krškem območju, hribovju Kočevskega Roga ter Bele krajine.

Na povabilo ribniških jamarjev smo se podali v do sedaj nedostopne gozdove nad dolino gornje Kolpe v okolici Kočevske Reke.

Poletne počitnice smo izkoristili za obisk Kaninskih podov, kjer smo pregledovali območje in iskali v pretekli zimi označene dihalnike. Odkrili ter raziskali smo nekaj brezen pri čemer je ponovnega obiska vredno okoli 150 m globoko brezno Podgorka.

Skupaj s potapljači DZRJ Ljubljana in s finančno pomočjo ZVNKD Novo mesto smo raziskovali ponorne jame pri Dol. Ponikvah in izvir Temenice v Zijalu, kjer smo našli nadaljevanje.

Pričeli smo tudi z raziskavami prezimovališč netopirjev, ki ga bomo kot raziskovalno nalogo izvajali še naslednje leto.

### Klubsko delo

V minulem letu smo nadaljevali z urejanjem novega klubskega prostora v gasilskem domu v Ločni v Novem mestu, kjer smo prebelili stene, namestili police za raziskovalno opremo, namestili kavlje za shranjevanje vrvi ter popisali in sortirali opremo.

Neuporabno pohištvo iz klubskih prostorov v Žabji vasi smo prodali na klubski licitaciji in tako pridobili nekaj sredstev.

Ponovno smo uvedli klubske sestanke, ki jih imamo ob petkih.

Udeležili smo se Dolenjskega jamarskega tabora, ki so ga lani organizirali ribniški jamarji. Dogovori na taboru so privedli do skupnih raziskav na območju Kočevske Reke.

Za pridobivanje dodatnih sredstev smo čistili silos v tovarni Novoterm.

Največ polemik je v lanskem letu izzval predlog zakona o jamah o katerem tako kot celotna jamarska srenja nismo uskladili mnenja.

Klubu so se pridružili trije mladi jamarski navdušenci, ki morajo svoje znanje in sposobnosti dokazati še z opravljenim izpitom za mlajšega jamarja.

### **Izobraževanje**

Najbolj neposredno izobraževanje mladih članov se je izvajalo na številnih akcijah in pri druženju v klubu.

Konec zime smo organizirali dvodnevni tečaj iz reševalnih veščin in prve pomoči katerega so se udeležili tudi kostanjeviški jamarji. Prvi dan smo imeli teoretični del v Lukovem domu na Bazi 20, drugi dan pa praktične vaje v Veliki Knežji jami.

Novembra smo organizirali prav tako dvodnevni tečaj iz merjenja in risanja jam. Teoretični del je bil razdeljen na orientacijo, merjenje in risanje, drugi dan pa smo na podlagi zapisnika poiskali neznano brezno.

V okviru Dolenjskega jamarskega tabora je Igor uspešno opravil tečaj za mlajšega jamarja.

### **Jamarska reševalna skupina**

Aktivni smo bili tudi pri organiziranju in usposabljanju jamarske reševalne skupine Dolenjske in Bele krajine.

Pred izpiti za jamarje reševalce pripravnike smo organizirali dvodnevni tečaj. Izpita so se udeležili trije naši člani, uspešno sta ga opravila Pavlin Marko in Kristan Silvo.

Na poziv sanitarnega inšpektorja smo iz brezna potegnili poginulega konja.

Udeležili smo se reševalne vaje JZS, ki je bila v Habečkovem breznu.

**Nakup opreme**

Marca in junija smo nakupili nekaj najnujnejše opreme, večjo nabavo opreme načrtujemo za leto 1994, v Tovarni dušika Ruše pa smo si izprosili sod karbida.

**Zaključek**

Leto 1993 je bilo eno uspešnejših v zadnjem obdobju, saj smo uredili nove prostore, uspešno vpeljali redne klubske sestanke, uredili in popisali klubsko opremo ter poleg tega opravili še veliko obiskov v zahtevne podzemeljske objekte.

Predsednik: Zdravko Bučar



*Akcija Kočevska Reka - merjenje novih rogov (foto Miha Rukše)*

## POROČILO O DELU KATASTRA V LETIH 1992 IN 1993

V letu 1992 je v kataster prispelo 12 zapisnikov terenskih ogledov (A), 18 dopolnilnih zapisnikov (B), 12 načrtov (E) in 10 prilog (D). Leta 1993 smo pripravili nekoliko več katastrskega gradiva. Oddano je bilo 13 A zapisnikov, 21 B zapisnikov, 16 načrtov, 3 zapisniki vizur (EE) in 11 prilog. Za leto 1992 smo tako zbrali 88 točk, za leto kasneje pa 104 točke.

Zapisnike so prispevali naslednji avtorji:

| ime in priimek  | vrsta zapisnika       | točke 92 | vrsta zapisnika            | točke 93 |
|-----------------|-----------------------|----------|----------------------------|----------|
| Andrej Hudoklin | 4A, 4E, 18B,<br>3D    | 41       | 2A, 4E, 15B                | 29       |
| Borivoj Ladišić | 4A, 4E, 7D            | 27       | 5A, 5E, 6B,<br>2EE, 11D    | 44       |
| Anton Tramte    | 4A, 4E                | 20       | 1A, 3E                     | 9        |
| Zdravko Bučar   |                       |          | 3A, 3E, 1EE                | 19       |
| Silvo Kristan   |                       |          | 1A                         | 3        |
| Marko Pavlin    |                       |          | 1A                         | 3        |
| skupaj          | 12A, 12E,<br>18B, 10D | 88       | 13A, 15E, 21B,<br>3EE, 11D | 104      |

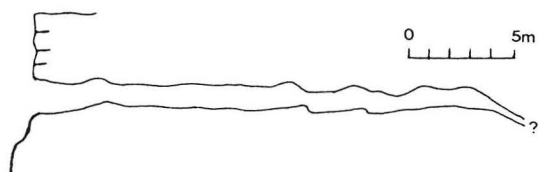
tabela 1: pregled oddanih zapisnikov

Registrirali smo 21 novih jam in sicer prvih 11 jam s seznama v letu 1992, slednjih 10 pa v letu 1993.

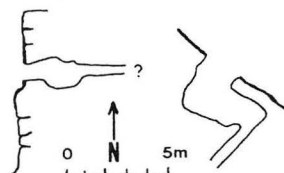
Novo raziskani objekti so:

1. ZGORNJA JAMA NAD IZVIROM ŠICE: Jama, Novo mesto  
Vodoravna jama, fosilni izvir Šice, d: 23 m, g: 0 m  
Raziskala: Zdravko Bučar, Andrej Hudoklin  
Zapisnik, načrt: Andrej Hudoklin
2. SREDNJA JAMA NAD IZVIROM ŠICE: Jama, Novo mesto  
Vodoravna jama, fosilni izvir Šice, d: 20 m, g: 0 m  
Raziskala: Andrej Hudoklin, Marko Pršina  
Zapisnik, načrt: Andrej Hudoklin
3. PUCOVA JAMA: Jama, Novo mesto  
Fosilni izvir v kanjonski steni reke Krke, d: 5 m, g: 0 m  
Raziskala: Andrej Hudoklin, Marko Pršina  
Zapisnik, načrt: Andrej Hudoklin

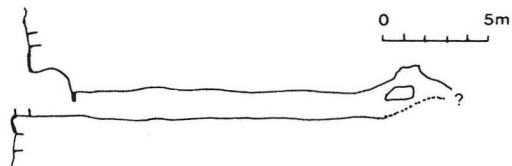
Zgornja jama nad izvirom Šice



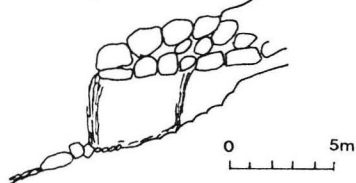
Pucova jama



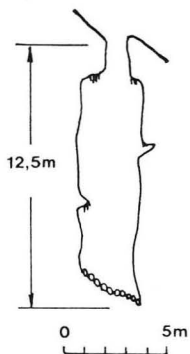
Srednja jama nad izvirom Šice



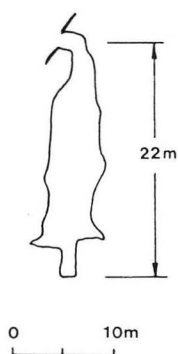
Spodmol pod Starim taborom



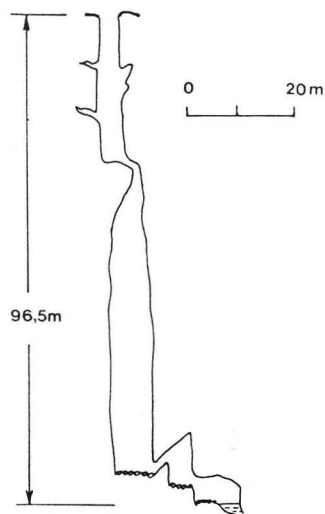
Seč 4



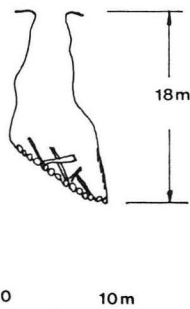
Seč 5



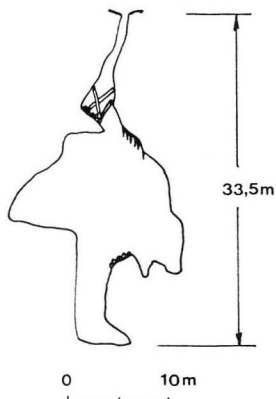
Brezno pri mrhovišču 1



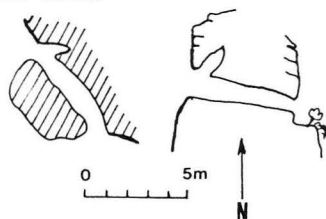
Brezno pri mrhovišču 2



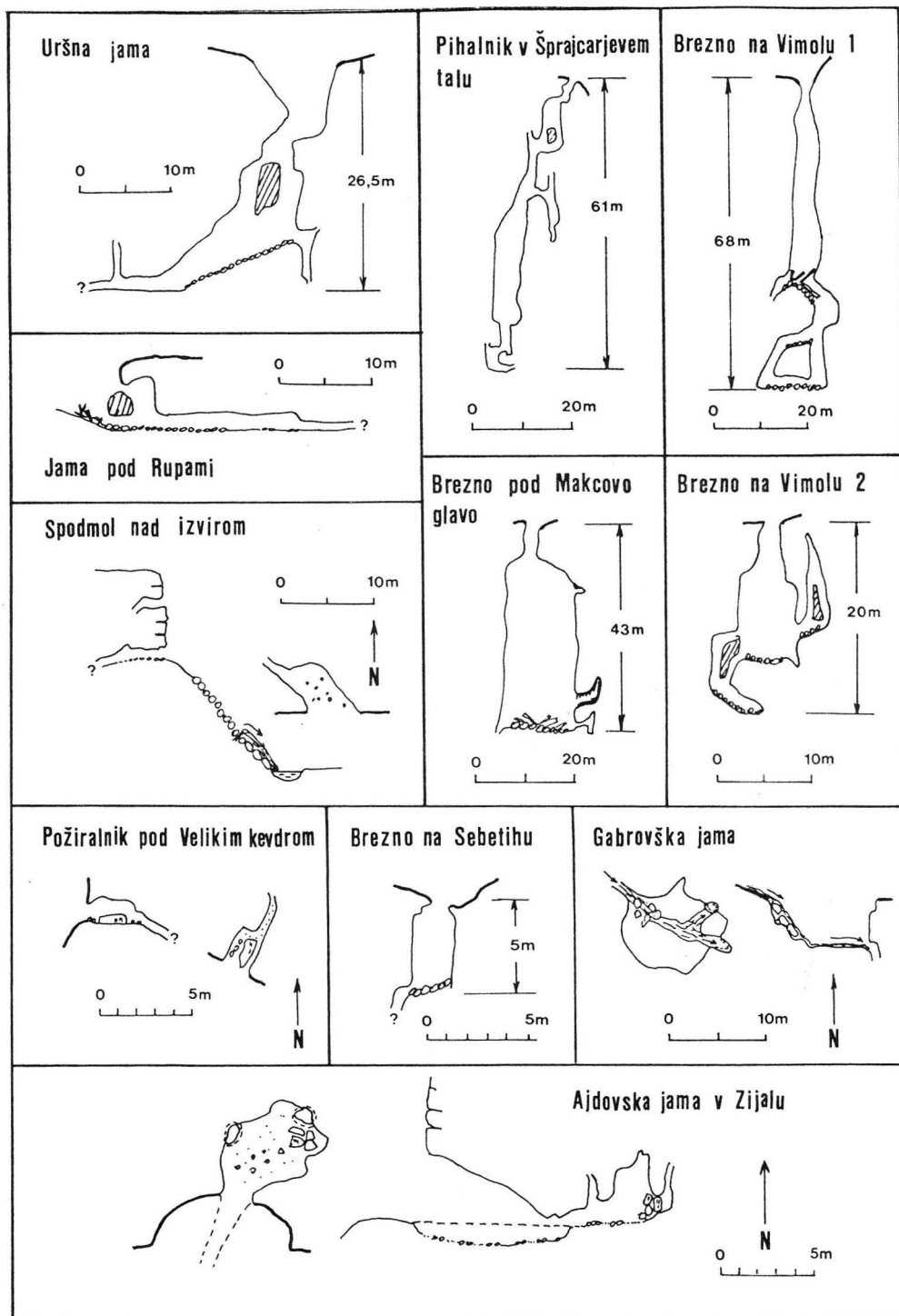
Brezno pri križišču



Mali kevder



- 
4. SPODMOL POD STARIM TABOROM: Brezovica, Črnomelj  
Spodmol v soteski potoka, d: 8 m, g: +4 m  
Raziskali: Andrej Hudoklin, Ajda Hudoklin, Tea Šmid  
Zapisnik, načrt: Andrej Hudoklin
  5. MALI KEVDER: Štravberk, Novo mesto  
Ostanek podz. vodnega rova z dvema vhodom, d: 5 m, g: 0,5 m  
Raziskala: Irena Podbevšek, Borivoj Ladišić  
Zapisnik, načrt: Borivoj Ladišić
  6. POŽIRALNIK POD VELIKIM KEVDROM: Štravberk, Novo mesto  
Fosilni požiralnik, d: 4 m, g: 0,5 m  
Raziskala: Irena Podbevšek, Borivoj Ladišić  
Zapisnik, načrt: Borivoj Ladišić
  7. AJDOVSKA JAMA V ZIJALU: Vrhpeč, Novo mesto  
Jama v strmem pobočju nad izvirom Zijalo, d: 9 m, g: 0 m  
Raziskala: Irena Podbevšek, Borivoj Ladišić  
Zapisnik, načrt: Borivoj Ladišić
  8. SEČ 4: Travni Dol, Novo mesto  
Vodnjakasto brezno, d: 2 m, g: 12,5 m  
Raziskali: Anton Tramte, Marko Pavlin, Silvo Kristan, Matjaž Engel.  
Zapisnik, načrt: Anton Tramte
  9. SEČ 5 - BREZNO ZLOMLJENE NOGE: Travni Dol, Novo mesto  
Enostavno brezno z ozkim vhodom, d: 4 m, g: 22 m  
Raziskali: Andrej Ravnohrib, Anton Tramte, Marko Pavlin  
Zapisnik, načrt: Anton Tramte
  10. BREZNO PRI MRHOVIŠČU 1: Rožni Dol, Črnomelj  
Stopnjasto brezno, d: 13 m, g: 96,5 m  
Raziskali: Anton Tramte, Matjaž Engel, Marko Pavlin, Andrej Ravnohrib, Silvo Kristan  
Zapisnik, načrt: Anton Tramte
  11. BREZNO PRI MRHOVIŠČU 2: Rožni Dol, Črnomelj  
Enostavno brezno, d: 9 m, g: 18 m  
Raziskali: Anton Tramte, Matjaž Engel, Marko Pavlin, Andrej Ravnohrib, Silvo Kristan  
Zapisnik, načrt: Anton Tramte
  12. URŠNA JAMA: Laze, Novo mesto  
Brezno z rovom, d: 28 m, g: 26,5 m  
Raziskala: Zdravko Bučar, Marko Pršina  
Zapisnik, načrt: Zdravko Bučar
  13. BREZNO PRI KRIŽIŠČU: Planina, Črnomelj  
Brezno z dvorano, d: 8 m, g: 33,5 m  
Raziskali: Zdravko Bučar, Iztok Vilić, Andrej Hudoklin  
Zapisnik, načrt: Zdravko Bučar



- 
14. PIHALNIK V ŠPRAJCARJEVEM TALU: Stare Žage, Novo mesto  
Stopnjasto brezno, d: 15 m, g: 61 m  
Raziskali: Iztok Vilič, Zdravko Bučar, Tomaž Bukovec, Stane Horvat,  
Robert Bučar, Andrej Hudoklin  
Zapisnik, načrt: Zdravko Bučar
  15. GABROVŠKA JAMA: Jezero, Trebnje  
Aktivni požiralnik Lukovskega potoka, d: 12 m, g: 6 m  
Raziskala: Irena Podbevšek, Borivoj Ladišić  
Zapisnik, načrt: Borivoj Ladišić
  16. BREZNO NA VIMOLU 1: Rožni Dol, Črnomelj  
Stopnjasto brezno, d: 12 m, g: 68 m.  
Raziskali: Anton Tramte, Silvo Kristan, Marko Pavlin  
Zapisnik, načrt: Anton Tramte
  17. BREZNO NA VIMOLU 2: Rožni Dol, Črnomelj  
Brezno, d: 11 m, g: 22 m  
Raziskali: Anton Tramte, Marko Pavlin, Silvo Kristan, Matjaž Engel  
Zapisnik: Marko Pavlin  
Načrt: Anton Tramte
  18. BREZNO POD MAKCOVO GLAVO: Rožni Dol, Črnomelj  
Enostavno brezno, d: 14,5 m, g: 43 m  
Raziskali: Anton Tramte, Silvo Kristan, Marko Pavlin  
Zapisnik: Silvo Kristan  
Načrt: Anton Tramte
  19. JAMA POD RUPAMI: Dol. Ponikve, Trebnje  
Vodoravna jama, d: 13,5 m, g: 0 m  
Raziskala: Andrej Hudoklin, Zdravko Bučar  
Zapisnik, načrt: Andrej Hudoklin
  20. SPODMOL NAD IZVIROM: Blatnik, Črnomelj  
Vodoravna jama, fosilni izvir, d: 7 m, g: 0 m  
Raziskali: Andrej Hudoklin, Ajda Hudoklin, Iztok Vilič  
Zapisnik, načrt: Andrej Hudoklin
  21. BREZNO NA SEBETIHU: Sinji Vrh, Črnomelj  
Zasuto brezno, d: 2 m, g: 5 m  
Raziskal, zapisnik, načrt: Andrej Hudoklin

Vodja katastra: Borivoj Ladišić

## JAMARSKE EKSURZIJE V LETIH 1992 IN 1993

V letu 1992 smo imeli 40, v letu 1993 pa 61 akcij. Podrobneje sem jih razčlenil v naslednjih dveh tabelah:

| vrsta akcije         | leto 1992 | leto 1993 |
|----------------------|-----------|-----------|
| ogledne              | 20        | 21        |
| raziskovalno-merilne | 10        | 9         |
| raziskovalne         | 5         | 13        |
| vaje JRS             | 2         | 5         |
| terenske             | 1         | 1         |
| čiščenje v jami      | 1         | 1         |
| Dol. jamarski tabor  | 1         | 1         |
| merilne              |           | 5         |
| vaje vrvne tehnike   |           | 3         |
| potapljaške          |           | 2         |
| skupaj               | 40        | 61        |

*tabela 2: pregled akcij*

| število                  | leto 1992    | leto 1993     |
|--------------------------|--------------|---------------|
| ekskurzij                | 40           | 61            |
| kraških objektov         | 44           | 59            |
| obiskov kraških objektov | 52           | 80            |
| objektov/ekskurzijo      | $52/40=1,30$ | $80/61=1,31$  |
| udeležencev              | 22           | 19            |
| udeležb                  | 96           | 213           |
| udeležencev/ekskurzijo   | $96/40=2,40$ | $213/61=3,49$ |

*tabela 3: statistika ekskurzij*

Iz podatkov lahko ugotovimo, da smo bili leta 1993 aktivnejši od preteklega leta. Organizirali smo več akcij (61), ki so bile tudi bolje obiskane, saj se je 19 jamarjev čez dvestokrat udeležilo različnih akcij. Pri tem je na posamezni akciji sodelovalo povprečno 3,5 jamarjev.

Na akcijah so sodelovali naslednji člani kluba:

| ime in priimek      | 1992 | 1993 | skupaj |
|---------------------|------|------|--------|
| Miha Rukše          | 10   | 35   | 45     |
| Silvo Kristan       | 4    | 37   | 41     |
| Tanja Luzar         | 7    | 31   | 38     |
| Andrej Hudoklin     | 22   | 15   | 37     |
| Marko Pavlin        | 5    | 32   | 37     |
| Anton Tramte        | 8    | 13   | 21     |
| Zdravko Bučar       | 4    | 9    | 13     |
| Igor Nose           | 4    | 7    | 11     |
| Matjaž Engel        | 4    | 4    | 8      |
| Irena Podbevšek     | 3    | 5    | 8      |
| Borivoj Ladišić     | 3    | 5    | 8      |
| Robert Rukše        | 3    | 3    | 6      |
| Marko Pršina        | 5    | 1    | 6      |
| Mihael Drašler      |      | 6    | 6      |
| Iztok Vilič         | 1    | 4    | 5      |
| Ajda Hudoklin       | 1    | 3    | 4      |
| Tea Šmid            | 3    |      | 3      |
| Andrej Ravnohrib    | 3    |      | 3      |
| Primož Ivanež       | 2    |      | 2      |
| Iztok Kostadinovski | 1    |      | 1      |
| Uroš Pavlin         | 1    |      | 1      |
| Martin Boltez       | 1    |      | 1      |
| Franci Boltez       | 1    |      | 1      |
| Tomaž Bukovec       |      | 1    | 1      |
| Brane Nosan         |      | 1    | 1      |
| Rok Golob           |      | 1    | 1      |
| skupaj              | 96   | 213  | 309    |

tabela 4: udeleženci ekskurzij

Vodja katastra: Borivoj Ladišić

## BREZNO 4. JULIJ

Četrtega julija 1993 smo obiskali Rožno brezno na Kleču z namenom, da ga izmerimo. Tanja, Silvo in Marko so se zato nemudoma spustili v brezno, mene pa je pritegnila okolica brezna, ki je bila posejana z vrtačami. Nekaj mi je dejalo, da v okolici diši po jamah, zato sem se napotil po gozdu. Vsaka večja skala, vsaka vrtača me je vabila in mi govorila, da je tu brezno ali jama. Novega vhoda pa ni in ni bilo vendar nisem bil razočaran, čeprav sem vedel, da je nekje pod mano prav gotovo zanimivo podzemlje.

Z iskanjem sem vztrajal in končno našel razpoko, dolgo 40 cm in široko 10 cm. Poiskal sem manjši kamen in ga spustil v razpoko. Kamen je padal v globino in se odbijal od sten. Nisem mogel verjeti svojim ušesom in poskusil sem ponovno. Kamen je padal v globino in se odbijal od sten nekje globoko v brezno. Zavriskal sem in takoj pomislil na nov globinski rekord na Dolenjskem.

Z zidarskim dletom in težkim kladivom sem širil razpoko, skala je počasi popuščala, vhod je postajal širši in končno dovolj širok, da bi se lahko splazil skozi. Postajal sem nestrpen, ko sem čakal, da pridejo prijatelji iz jame. Seveda so bili vsi trije navdušeni nad odkritjem. Takoj sem se spustil v brezno, globoko dvajset metrov in se ustavil na polici. Ker se je brezno nadaljevalo, sem se vrnil na površje, ker nam je zmanjkovalo časa za nadaljevanje.

K brezno smo se zopet odpravili naslednji teden, ko nam je lepo jutro vlilo upanje na zanimivo raziskovanje v novo odkritem brezno. Spustili smo se v doslej neznano podzemlje. Občutki so bili nenavadni, pričakovanja velika - smo prvi ljudje v tem delčku našega podzemlja. Vhodno in nadaljevalno brezno je zasigano z lepimi kapniki in zavesami. Tiho občudujemo lepoto podzemlja, prisluhnemo tišini, sliši se kapljanje vode, ki ustvarja nove umetnine.

Porabili smo prvo vrv in prišli do globine 70 m. Na polici, na kateri smo se ustavili je večji prostor, nad njim pa lepo jamsko okrasje. Pritrdili smo novo vrv in se pripravili za nadaljevanje raziskovanja. Premagali smo še dvojce brezen vendar nas je na koncu slednjega ustavilo podorno kamenje. Iskali smo primerno nadaljevanje, pregledali vsako razpoko in ugotovili, da nadaljevanje zapira velika skala. Pomagali smo si z reševalno tehniko in odmaknili skalo, da smo lahko prišli v meander, kjer se je pred nami pokazala nova ožina. Z veliko težavo smo premagali tudi to, pet metrov

globlje pa nas je čakala naslednja. S kladivom in zidarskim dletom smo jo razširili, meander, ki ji je sledil pa se je močno razširil in spustil v globino. Po naših ocenah smo bili na globini 150 m, kjer so naše raziskovanje zaustavile nove ožine. Slutili smo, da jim sledi obetavno nadaljevanje, potrebovali bomo le boljše orodje za širjenje.

Opravljen delo in doseženi rezultati nam potrjujejo, da raziskovalni uspeh ne pride sam po sebi, temveč je poleg močne volje potrebna tudi vztrajnost in visoka usposobljenost jamarjev. Ker menimo, da vse navedeno imamo, smo prepričani, da nas bo za vsako ožino čakala nova pustolovščina in z njo odkritje doslej nedotaknjenega dela podzemskega sveta.

\* \* \*

Raziskovali smo: Silvo Kristan, Marko Pavlin, Tanja Luzar, Zdravko Bučar in Miha Rukše. Izvedli smo šest raziskovalnih akcij, brezno smo izmerili do globine 125 m, raziskali do globine 150 m in pridobili dragocene izkušnje.

Miha Rukše



*Portret v hladnem kaninskem breznu*

## V PODZEMSKI TEMENICI

Na Dolenjskem je malo vodnih jam s primernimi sifoni za potapljanje, še manj možnosti pa ponujajo kraški izviri. Kot najpomembnejši potapljaški podvig lahko tako štejemo raziskave sifona v Spodnji Klevevški jami, ostale raziskane potopljene podzemne galerije pa lahko preštujemo na prste ene roke.

Svojevrsten izziv za potapljanje na tem koncu Slovenije je nedvomno podzemski tok reke Temenice, saj reka na svoji poti do izliva v reko Krko kar dvakrat ponikne, njen podzemski tok pa ostaja popolnoma neznan. Pred leti so potapljači (Krašovec) že poizkusili srečo v izviru Temenice v Luknji ter Lukenjski jami, vendar tako v jami kot v izviru ni bilo mogoče prodreti v podzemlje.

Lani (1993) smo imeli v jami Risanici in izviru Temenice v Zijalu več sreče. Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto je ob pripravi strokovnih podlag za razglasitev ponornega odseka reke Temenice pri Dol. Ponikvah z našim sodelovanjem opravil pregled jamskih objektov in organiziral jamsko potapljanje.

Ker v klubu nimamo jamskih potapljačev smo se dogovorili za sodelovanje z ljubljanskim Društvom za raziskovanje jam. Tako sta Miran Erič in Pavle Košir 9. in 24. julija raziskala omenjene objekte.

### Potop v Risanici

Risanica je končni požiralnik Temenice, ki se odpira z širokim udornim breznom v končnem delu suhe doline pri vasi Dol. Ponikve. Vhodno brezno se na globini 10 metrov nadaljuje v okoli 30 metrov dolgo podzemsko dvorano. V končnem delu sta dva pritočna sifona, pod vhomom pa je nekoliko skrit odtočni sifon. Jama je občasno poplavljen, po tleh prevladuje odložena ilovica, zasiganost je skromna.

Odtočni sifon pod vhdnim breznom je raziskal Miran Erič. Potopil se je 17 metrov globoko in pri tem preplaval rov v dolžini 35 metrov. Zaradi velike kalnosti in plazov mulja, ki so se prožili v globino, s potapljanjem ni nadaljeval. Rov je vseskozi prostoren, širok do 5 metrov ter do 3 metre visok. Spušča se med skladi kamnin, tla so na debelo prekrita s sedimentom.

Košir je opravil potope v obeh notranjih pritočnih sifonih in ugotovil, da sta med sabo povezana. Potopljena rova se za sifoni združita in se kot enoten

rov usmerjata proti toku. Tudi ti podzemski rovi so prostorni, dno rogov pa prekrito s plastmi mulja. Potopa zaradi velike kalnosti ni bilo mogoče nadaljevati. Najnižja točka potopa je bila 12 metrov, skupna dolžina preplavanih novih rogov pa znaša okoli 45 metrov.

### **V Zijalu**

Iz ponikvanske doline prihaja reka Temnica po 4 do 5 kilometrih podzemskega toka ponovno na dan pod visokim spodmolom v izviru Zijalo pod Sv. Ano. Tu je izredno slikovit izvir v vznožju 30 metrov visoke skalne stene v katerem sta potapljača raziskala 63 metrov dolg podvodni rov z najnižjo točko potopa - 12 metrov. Zanimivo je, da se podzemski rov ne usmerja proti severu, kakor potekajo značilni prelomi v Zijalu, ampak najprej okoli 30 metrov proti jugozahodu, za tem pa se obrne proti severozahodu.

Rov je širok do 10 metrov in do 3 metre visok, zlagoma se spušča skoraj 30 metrov do globine 11 metrov. Na začetku ga omejujejo skoraj 15 metrov dolge plošče v prelomu, proti koncu pa je veliko bolj razčlenjen. V končnem delu se zoža na 2 do 3 metre širine in se po 10 metrih zaključi z neprehodno in popolnoma zamuljeno ožino. Nekaj metrov pred ožino se v levi steni odpira okno s približno 2 metra premera. Nadaljevanje v tej smeri ni preverjeno. Potapljanje je v končnem delu rova ovirala velika kalnost, saj so bile po dnu prisotne velike količine mulja.

Prvi koraki v podzemski tok reke Temenice so tako končno narejeni, nepreplavane razdalje med Zijalom in globokim sifonom v jami Risanici, ki segajo pod nivo izvira v Zijalu, pa so nov izziv za vse nas.

Andrej Hudoklin

## KANINSKI PODI 1993

Še z napol zaprtimi očmi smo se dne 14. avgusta ob 6. uri zjutraj Miha, Marko, Silvo in Zdravko in jaz odpravili v Bovec, ki je izhodišče za vzpon na Kanin. Potovanje smo popestrili s tem, da smo v Mihov avto zaklenili ključ od avtomobila, zato smo kar nekaj časa smo potrebovali, da smo brez poškodb prišli do ključa, ki je tako vabljivo ležal na zadnji polici. Iz B postaje kaninske žičnice smo se odpeljali do D postaje, kjer smo potem še lep čas čakali na Mihovo čelado, ki se je ponesreči odpeljala nazaj v dolino.

Prvi dan smo se odpravili proti vrhu Kanina in spotoma iskali potencialna brezna ter dihalnike, ki so bili označeni v zimskem času. Našli smo en dihalnik ter dve nemarkirani brezni. Z vrha Kanina smo se spustili na melišče med Malim in Visokim Kaninom. V steni Malega Kanina, na višini 2350 metrov, smo v razpoki, do polovice zapolnjeni s snegom, naleteli na tekočo vodo, ki se je stekala iz snežišča. Pregledovali smo ploščo, ki se razteguje med pobočjem Malega Kanina in Visoko glavo in na kateri se odpira veliko perspektivnih brezen. Po vzponu na Visoko glavo smo si vzeli čas za malico, med katero so nas napadle ovce. Po polurnem obmetavanju s kamenjem, so ovce popustile ter odšle. Pregledali smo še vzhodno pobočje Visoke glave, kjer je relativno malo jam, pa vendar smo na višini okoli 2200 metrov našli velik spodmol, ki je primeren za bivak.

Naslednji dan smo odkopavali včeraj najden dihalnik in pregledali brezna pod vrhom Kanina. Miha, Marko in jaz smo vztrajno kopali dihalnik, a smo po dveh urah obupali, Zdravko in Silvo pa sta šla raziskovat brezna. Ko sta v prvem odkopala dva čepa, sta naletela na ožino, katero je kasneje premagal Miha in prišel le 8 metrov globoko. V drugem breznu smo skupaj premagali čep, vendar se zaradi majavih skal nismo spustili skozi.

Popoldne smo se spustili v že obiskano jamo ob stezi, za katero smo mislili da je sloviti King Kong, vendar smo kasneje ugotovili, da smo bili v zmoti. Jama ima namreč veliko snežišče, kjer bi se bilo mogoče celo smučati. Spustili smo se do dna tega snežišča in si jamo dokaj natančno ogledali. Pregledali smo še melišče pod Hudim vršičem, kjer naj bi bilo označenih več dihalnikov, vendar nismo našli nobenega. Na grebenu med Velikim grabnom in vrhom Osojnic smo vendarle našli en dihalnik, ki pa je bil ves v pesku.

Sedemnajstega avgusta smo se ob 9. uri zjutraj napotili proti Velikemu dolu. Lotili smo se raziskovanja brezen, ki smo jim dali delovna imena NM-1, NM-2 in NM-3. Prvo brezno se po desetih metrih zoži, tako da ni več prehodno.

Brezno NM-2 je globoko 22 metrov, nato pa se z gruščem, ki zapira nadaljevanje, konča. To brezno ima dva vhoda. Preden smo se lotili brezna NM-3, nas je zapustil Zdravko.

Ko smo začeli opremljati vhodno brezno Podgorke (brezno NM-3), nas je dobila nevihta. Zatekli smo se v bližnjo vodoravno jamo. Tam smo že na pol premočeni vedrili, ker pa ni nehalo deževati, nam ni ostalo drugega, kot da smo se v dežju vrnili v kočo.

V sredo so Marko, Silvo in Miha ponovno obiskali brezno Podgurka, sama pa sem zaradi slabega počutja ostala v koči. Opremili so vhodno brezno in se zaradi neugodne vremenske napovedi predčasno vrnili v kočo. Pri jami so pustili signalno lučko, za katero smo zvečer porabili kar nekaj časa, da smo jo opazili.

Naslednji dan smo se spet napotili proti Podgorki. V jamo sta se spustila Silvo in Marko, z Mihom, ki je bil z baretko in temnimi očali kot general Morilon, pa sva se celo dopoldne cvrla na vročem soncu. Marko in Silvo sta se po sedemdesetih metrih globine vrnila na površje. Ker je spet kazalo na slabo vreme, smo se po najkrajši poti, vrnili v kočo.

Ker je sedaj za nas obstajalo le še obetavno brezno Podgorka, smo se z novim jutrom spet odpravili k njemu v upanju na globino 1000 metrov in na izhod v Mali Boki. Široka, s fosili školjk obdane stene brezen, so nas pripeljala 150 metrov globoko. Sledil je meander, ki trenutno ni prehoden, vendar ga bomo poskušali razširiti. Upanje nam dajeta tudi dve, še ne pregledani stranski brezni.

Ko smo prišli iz brezna smo se odpravili še proti Oknu, iz katerega je lep razgled na italijansko stran. Z Mihom sva med potjo našla jamo, ki še ni bila markirana. Raziskovanje na Kaninu se je tako iztekalo. Zjutraj smo se napotili proti dolini. Spotoma smo obiskali še brezno Podgorka in iz njega pobrali vrvi. Tokrat sta šla v brezno Silvo in Miha. Ko sta se vrnila iz jame, smo pojedli skromno kosilo, si oprtali nahrbtnike in se zaradi njihove velike teže komaj odmajali proti dolini.

Preživeli smo devet čudovitih dni Kanina. Nekje visoko v hribih, kjer nas je spremljalo le sonce, jame, hrana in spanje, smo pozabili na vsakdanje življenje in se sprostili ob lepoti narave.

Tanja Luzar

Ostali udeleženci: Zdravko Bučar, Marko Pavlin, Silvo Kristan, Miha Rukše